

Fredrik Persson

Den farliga halvön

Användandet av historia i dagens skånska regionalism

Skånsk boxning – en inledning

Who controls the past controls the future:
who controls the present controls the past.¹

Armand, Armand, Armand... Det är sen kväll den 6 april 2002 när Sveriges genom tiderna tredje professionella boxningsvärldsmästare ännu en gång trar ringen i Köpenhamns *Cirkusbygning*. Att det är den i Landskrona, Höllviken och Malmö fostrade Armand Kranjc som har publikens stöd är tveklöst. För en stor del av dem som tagit sig över sundet är han dock inte Sveriges tredje, utan Skånes förste, *champ*. Denna del av publiken känner ingen tveksamhet inför hur den skånska tillhörigheten ska signaleras. När *Du gamla du fria* spelas vecklas de rödgula fanorna ut, och med emfas fylls de sista textraderna med en ny innebörd: Ja, jag vill leva jag vill dö i Skåne.²

Att användandet och upplevelsen av en gemensam historia utgjorde en central del i framväxten av de moderna nationella projekten – och alltjämt spelar en central roll för dess upprätthållande – har påpekats av många. Att hävda historiens betydelse för andra identiteter än de nationella är inte heller halsbrytande.³ Boxningspublikens livliga skånska flaggviftande är ett konkret uttryck för den regionala renässans som varit synlig i Västeuropa sedan början av 1990-talet.⁴ År 1997 slogs Kristianstads och Malmöhus län samman som ett första steg i en försöksverksamhet med visst regionalt självstyre. Sedan sensommaren 1999 har den nya politiska och administrativa enheten Region Skåne en direktvald

regionfullmäktige och ansvar för frågor som regional utveckling, trafik, miljö, kultur och sjukvård. Med en regional organisering av det politiska rummet och som del av den starkt profilerade Öresundsregionen är det skånska regionala projektet ett av Sveriges och Nordens tydligaste bidrag till vad som – ofta slagordsmässigt – benämns Regionernas Europa. Det är därför befogat att fråga sig vilken roll historien har i anknytning till dagens skånska regionalism.

*

Problemformuleringen knyter studien till det expanderande forskningsfält som är organiserat kring begrepp som historiekultur, historiebruk, historiemedvetande och historia som ideologisk maktresurs.⁵ Hantierandet av det förflutna är ingen historievetenskaplig exklusivitet. Lika lite utgör historien en absolut storhet som bit för bit kan upptäckas och förmedlas av den professionelle historikern. Hela denna forskningsansats vilar på antagandet att historia kan vara något brukbart – en potentiell politisk resurs – och att dess rekonstruerande inte oproblemiskt kan förstås som ett strävande att stilla den akademiska eller personliga kunskapsörsten. Som bland andra Klas-Göran Karlsson har påpekat framstår det som tämligen naivt att tala om en historieskrivning utan vidare samhälleliga syften och mål. Mer specifikt menar Karlsson att alla historiska texter är tillkomna för att tillfredsställa vissa mänskliga behov. Väl producerade används dem för att uppnå olika mål.⁶

Det är lätt att se parallellerna mellan ovanstående diskussion och teoretiserandet kring nationalismens framväxt. Nationalismen utgör tveklöst det moderna samhällets mest omfattande och framgångsrika mobiliserande projekt, varvid dess eventuella inflytande på regionala politiska strävanden är rimligt att ta i beaktande. Detta blir inte mindre intressant att undersöka då det explicita distansierandet från nationalismen utgör ett återkommande inslag i den regionala retoriken.⁷ Med stöd i Anthony D. Smith kan man – något grovt men pedagogiskt – urskilja två dominerande synsätt på nationen och nationalismen. Ur ett primordialt perspektiv är nationen något av naturen givet och/eller i historien alltid existerande. Den modernistiska positionen ser istället nationen som ett strikt modernt fenomen kopplat till framväxten av kapitalism, byråkrati och sekulär utilitarism. Nationalism kan därmed inte förstås som uppvaknandet av en slumrande latent kraft, utan som resultatet av ett visst socialt sammanhang.⁸ Ett primordialt perspektiv korresponderar illa med denna studies konstruktivistiska ansats, samtidigt som det bär på en besvärande begreppslogisk anakronism. Inte desto mindre kan det

finnas en analytisk poäng i att notera om en sådan hållning uttrycks i det undersökta materialet. Likväl är det hos modernister som Benedict Anderson och Eric Hobsbawm som fruktbar teoretisk inspiration går att finna. Anderson berör i sin klassiska diskussion om nationen som en *föreställd gemenskap* hur den institutionaliserade historievetenskapen tillsammans med folkskoleväsendet kom att utgöra navet i en historisk kampanj, full av heroiska uppoffringar, ämnad att framställa nationen som en unik storhet. Hobsbawm har träffsäkert diskuterat hur masskommunikation och masskultur användes för att uppfinna traditioner ämnade att lansera bilden av, och knyta folket till, nationen. Syftet var att inskräpa kraven på trohet i en tid då gud och feodala strukturer inte längre lika självklart accepterades.⁹ Nämnade Smith erbjuder med sin *nationella mytologi* den i sammanhanget mest omfattande och djuplodande diskussionen. Denna kan kortfattat förstås som en linjär berättelse om nationens gemensamma erfarenheter, grundad på vetenskapens tjänstvilliga blandande av fiktion och fakta. Mytologin, som är ämnad att motivera ett visst politiskt handlande – och i förlängningen en massornas och eliternas förening – innehåller åtta återkommande motiv eller teman: tidsmässigt ursprung, rumsligt ursprung, förfäder, migration, frigörelse, en gyllene epok, brutal nedgång och pånyttfödelse.¹⁰

I Niccolò Machiavellis *Fursten (Il Principe, 1532)* finns en klassisk diskussion om hur förekomsten av en yttre fiende stärker den inre sammanhållningen.¹¹ Det är min absoluta övertygelse att bilden av *den andre* spelar en avgörande roll i identitetsskapande processer. Ovan diskuterade nationalismforskare har tyvärr inte tillräckligt belyst de upplevda skillnadernas betydelse för de föreställda gemenskapernas kitt och styrka, varvid även resonemang i Edward W. Saids och Fredrik Barths anda har fungerat vägledande.¹²

*

Med hänvisning till det problem som står i fokus är det naturligt att även låta den teoretiska diskussionen om regionen och regionalism göra avtryck i studien. Traditionellt har regionbegreppet varit en geografisk exklusivitet, vilket bidragit till att det ofta behandlas som ett statiskt forskningsobjekt oberoende av mänsklig praktik.¹³ Den finske geografen Anssi Paasi har med ihärdighet och precision polemiserat mot denna förståelse av regionen. Utifrån en tydlig konstruktivistisk ansats har han fört en diskussion som erbjuder en fruktbar ram att placera det skånska användandet av historia inom. För Paasi är regionen en dynamisk manifestation av en social och föränderlig process. Den bär på en kollektiv

dimension – då den är en produkt av en rumslig och social arbetsdelning – och en tydlig maktaspekt då olika grupper, politiker och klasser kontinuerligt reproducerar regionens roll och naturlighet. Det senare förklaras med att regionen, när den väl är etablerad, utgör ett effektivt verktyg i kampen om materiella och symboliska resurser. Vägen dit – vilken Paasi benämner regionens *institutionalisering* – innehåller fyra steg, som dock inte behöver uppträda i denna ordning: 1) etablerandet av föreställningen om en territoriell form, 2) utvecklandet av en begreppslig/symbolisk form, 3) utvecklandet av institutioner och 4) etablering och erkännande i ett större samhälleligt system.¹⁴

Den teoretiska diskussionens funktion är ofta att, genom preciserandet av begrepp och skärpt konsekvens, göra undersökningar och dess resultat tydligare och lättare att kommunicera. Dess främsta värde ser jag dock i förmågan att generera frågor som i sin tur bidrar till vetenskapliga insikter, varvid jag nu finner det möjligt att formulera några mer precisa frågor rörande historiens roll i anknytning till dagens skånska regionalism: Vilken historia är synlig respektive osynlig i den skånska regionala historieskrivningen? Varför betonas vissa delar av det förflutna medan andra lämnas därhän? På vilka sätt används historien som ett dagspolitiskt argument? Hur används historien för att påvisa förekomsten av en skånsk särskiljande identitet? Vilken funktion har historien för frambringandet av *den andre*? Vilka nationalismens karaktäristika är möjliga att identifiera i det skånska historiebruket?

Med hänvisning till antagandet att historiska texter produceras utifrån vissa givna syften, måste ovanstående frågor ställas till ett material som har en tydlig kommunikativ karaktär. I undersökningens ena del kommer därför informationsmaterial utgivet av Region Skåne åren runt dess tillkomst att stå i fokus. Därutöver riktas uppmärksamheten mot *Stiftelsen Skånsk Framtids* (SSF) hemsida. SSF grundades 1989 med syfte att bevara en skånsk historisk, kulturell och språklig särart och sträva mot regionalt självstyre. Stiftelsen kan liknas vid en modern lobbyorganisation som flitigt uppvaktar politiker och bedriver opinionsbildande verksamhet, bland annat genom organet *Scania Regional Institute*. SSF kan med sin kontinuitet och fasthet ses som stammen i den så kallade Skånelandsrörelsen, vilken blivit allt aktivare sedan det tidiga 1990-talet.¹⁵ Att uppmärksamma detta material – och åren runt millennieskiftet – motiveras inte enbart av Region Skånes tillkomst. Det är också ett sätt att visa hur det som tidigare uppfattades som en perifer verksamhet och obskyr argumentation har blivit allmänt accepterad och fått fäste i etablerade politiska sammanhang.¹⁶

SSF:s hemsida

Stiftelsen Skånsk Framtids hemsida har vad som måste beskrivas som en traditionell layout.¹⁷ Innehåll av historisk karaktär återfinns dels under egna rubriker, i texter kring exempelvis namnet Skåneland samt i längre externa texter i hemsidans textarkiv. Här behandlas främst hemsidans ”egentliga” innehåll, även om vissa nedslag kommer att göras i nämnda arkiv. Hemsidan utgörs av texter på både engelska och svenska. För att få en språklig konsekvens i framställningen kommer refererandet av materialet att genomgående ske på svenska. I de fall återgivna citat är översatta anges detta i tillhörande not.

Under rubriken ”En kort sammanfattning” ges den skåneländska historiens huvuddrag i tre korta stycken. Här berättas att det skåneländska folkets historia sträcker sig omkring 2000 år tillbaka i tiden, att den första kungen går att identifiera runt år 380 samt att området under mer än 800 år var en del av Danmark. Vidare framkommer att det skåneländska självstyret upphävdes genom den svenska annekteringen 1658 och ett ensidigt upphävande av fredsavtalen 1720.¹⁸ Som synes framträder en bild av svunnen storhet och smärtsam nedgång inte helt olik Smiths nationella mytologi. En liknande tematik är också synlig i hemsidans kronologiska uppställning över den skåneländska historien och i bildserien ”Den skåneländska historien i ett nötskal”.¹⁹ Att förankrandet av den skåneländska enheten och gemenskapen i ett avlägset förflutet är centralt för hemsidans upphovsmän syns redan i nämnan- det av en 2000-årig historia. Under rubriken ”Namnet” poängteras att benämningen Skåneland går att härleda till 300-talet samtidigt som 21 argument för varför området utgör en naturlig och historisk enhet presenteras. Exempelvis påpekas att Skåneland enligt geografins logik är skiljt från Småland och Sverige, att det restes gränstenar mot Sverige på 1000-talet och att Skåneland blev ett eget stift 1103.²⁰ I hemsidans bildgalleri återfinns vidare ett antal kartor, bland annat från en lärobok från 1600-talet, där Skåne, Halland och Blekinge framställs som ett enhetligt och från Sverige avskiljt område.²¹ Det geografiska legitimerandet anknyter till Benedict Andersons diskussion om hur kartor kan bidra till att avgränsa en föreställd gemenskap.²²

Hemsidans långa historiska linjer visar sig också i dess kungalängd. Utan brasklapp om att flertalet av de vikingatida kungarna redan för ett sekel sedan placerades i sagans värld av historievetenskapen fastslås att Alaric runt år 380 kallade sig *Rex Scaniae*. Ivar Vidfavne presenteras som den förste imperiebyggaren medan Harald Hildetand kort beskrivs som den store kungen av Skåneland.²³ Här tecknas både bilden

av framstående historiska män och en svunnen storhetstid. I texten om namnet Skåneland påpekas att området inte bara var ett eget stift utan även centrum för hela den nordiska kristenheten. Dessutom berättas att Skåneland var en egen lagsaga med Skandinaviens äldsta lag och att en lagstiftande församlingen fattade de centrala politiska besluten på tinget i Lund. Under olika rubriker beskrivs också Skåneland, med sina 300 kyrkor, som den rikaste delen av Danmark och den mest välmående nationen i Norden.²⁴

Det är inte bara i text som ett storartat skåneländskt förflutet åskådliggörs. Den historiska bildserien inleds exempelvis med en pompös förhistorisk grav.²⁵ I hemsidans bildgalleri illustreras den för- och äldrehistoriska perioden av Ales stenar, Kungsgraven i Kivik, Dalby kyrka och domkyrkan i Lund.²⁶ Nämnade Anderson identifierar, i sin diskussion om den postkoloniala nationalismen, den styrka som reproducerandet av monument och fornminnen kan ha för konstituerandet av en föreställd gemenskap. Vidare menar Smith att dylika ting både understryker gemenskapens styrka och fungerar som fysiska symboler för en svunnen gyllene era.²⁷ Man kan därför med fog säga att bilden av en förfluten ekonomisk och politisk storhetstid intar en lika central roll i hemsidans skåneländska historieskrivning som i Smiths nationella mytologi.

Uppmärksammandet av gemenskapens historiska förankring och dess storartade förflutna fungerar likväl inte bara symboliskt och inspire-rande. I texten om namnet Skåneland fastslås att de människor som i ett avlägset förflutet började benämna sig som *skanungar* var områdets infödda befolkning.²⁸ Illustrationerna av folkvandrings- och vikingatiden i bildserien rymmer kronor färglagda som den rödgula skånska flaggan.²⁹ Att dagens tydligaste skånska symbol oproblematiskt placeras i folkvandringstiden, varvid gemenskapen och dess karaktäristika framställs som statiska storheter, är uttryck för en primordial tolkning av kollektiva identiteter. Förhållningssättet blir än tydligare då det i en faktaruta om Skåneland hävdas att dagens befolkning är infödd – och därmed bokstavligen har sina rötter hos de människor som bodde i området för 2000 år sedan.³⁰ SSF:s hemsida frambringar därmed bilden av dagens skåneländska gemenskap som en högst reell dito, med blodsband som sammanhållande kitt.

Även identifierandet av en historisk fiende är centralt i konstruerandet av en skåneländsk identitet. I bildserien ”Den skåneländska historien i ett nötskal” ingår förvisso en bild med titeln ”Mot danskt styre”, där en man beväpnad med ett spjut avbildas.³¹ Att det är Sverige och inte Danmark som utgör den huvudsakliga fienden på hemsidan råder det dock

inga tvivel om. Under rubriken "Krigen" konstateras inledningsvis att den svenska centralmakten i Stockholm alltid längtade efter att få erövra Skåneland militärt, och efter århundraden av strider också lyckades med detta. Därefter listas inte mindre än 34 tillfällen då Sverige genom historien har plundrat och skövlat i området.³² Magnus Ladulås härjningar i Halland och nordvästra Skåne 1276, Karl Knutsson Bondes brännande av flera skånska städer 1452 och Gustav Vasas invasion av Blekinge och östra Skåne under kampen mot Kristian II är några exempel som räknas upp. Givetvis nämns även övergångstiden. Huvuddragen i striderna som ledde fram till freden i Roskilde 1658 beskrivs på följande vis: "Trupperna invaderade Skåneland söderifrån genom Danmark. Skåneland blev ockuperat i februari det året."³³

Det är svårt att inte tolka denna uppräkningslista som identitetsskapande. I fall efter fall identifieras Sverige och svenskarna reflexmässigt som brutala angripare utan att händelserna placeras in i något större sammanhang. Den enda tolkningsram som erbjuds är nationalistisk och beskriver en predestinerad svensk önskan att erövra Skåneland. De tumultartade, komplexa och våldsamma politiska turerna under Kalmarunionen utelämnas när Gustav Vasas militära förehavande uppmärksammas. Att de strider som resulterade i Roskildefreden 1658 inleddes med ett danskt anfall till revansch för freden i Brömsebro framkommer inte heller.³⁴ Listans utformning bidrar på så vis till att framställa Sverige som aggressivt och expansivt, samtidigt som denna sida av den tidigmoderna maktstaten Danmark tonas ner.³⁵ Därmed får även det som inte berättas en central funktion i historieskrivningen, samtidigt som hemsidans bild av en skåneländsk-dansk gemenskap underlättas. Att Sverige verkligen är dramats kontinuerlige, nästan naturgivne fiende, syns också i den historiska bildserien där hela perioden 1276–1710 framställs som en kamp mot den svenska kronan. Åren 1658–1720 benämns kort och gott som "Tragedin" och illustreras med en spetsad man.³⁶ Övergången till Sverige identifieras således som Skånelands traumatiska nedgångsperiod. Samtidigt utgör bilden ett gott exempel på hur perioden, som ges stort utrymme på hemsidan, framställs. Fokus ligger på den brutala svenska krigsmakten. I den nämnda krigsartikeln beskrivs hela perioden 1658–1700 som en hänsynslös ockupation karaktäriserad av terror då horder av svenska soldater drog omkring på landsbygden för att plundra, våldta och förstöra.³⁷ I artikeln "Namnet Skåneland-Scania och regionens gemensamma bakgrund" beskrivs de svenska soldaternas beteende utförligt:

FREDRIK PERSSON

Under tiden från Roskildetraktaten 1658 till Skånska krigets början 1675 lades hela Skåneland under hård militär ockupation. Det mest utmanade var de tidiga inkvarteringarna av ryttare och dragoner hos bönderna på landsbygden och borgarna i städerna och att änkors och barns arvsrätt till jorden sattes ur spel. Den svenska soldatesken fick bete sig nära nog så omänskligt de behagade. De krigsskadade och notoriskt hårdföra ryttarna och dragonerna misshandlade och plundrade sina värdar, våldtog kvinnorna, vandaliserade och grisade ner. Allt sammantaget en uppvisning i hur man skapar en bra grogrund för terror och motstånd.³⁸

Bilden av förtryck förstärks då det även berättas om omfattande tvångsutskrivningar och folkfördrivningar.³⁹ I hemsidans dokumentarkiv återfinns dessutom en text som i minst sagt detaljerade ordalag beskriver de bestraffningsmetoder som kunde drabba snapphanar.⁴⁰

Lika säkert som Sverige pekats ut som en bestialisk historisk motbild identifieras målet med den svenska brutaliteten. Det fastslås att Malmö recess, som slöts mellan ständerna i Skåne, Halland och Blekinge och den svenska kronan 1662, karaktäriseras av den svenska centralmaktens vilja att omnationalisera och försvenska befolkningen i Skåneland.⁴¹ Under rubriken ”Språket” kan man läsa att både det skånska och danska språket förbjöds samt att skåneländska präster och domare ersattes av svenskar. Vidare ägnas en hel text åt att lista ett urval av de kulturföremål som den svenska armén lade beslag på 1658–1660.⁴² I ovan citerade text berättas att Sverige, som en del i försvenskingsarbetet, upprättade en järnridå i Öresund för att förhindra kulturella kontakter över det samma.⁴³ Järnridån återkommer även i den historiska bildserien. Här följs den av en bild med titeln ”Hjärntvätten”, som visar en till synes uppgiven man.⁴⁴ Sammantaget beskrivs stridigheterna under övergångstiden som identitetsbaserade och riktade mot den skåneländska kulturella särarten. Att detta är en rimlig tolkning syns i följande citat hämtat ur texten om namnet Skåneland:

Den svenska centralmakten har sedan invasionen försökt att splittra upp enheten genom att förstöra språket, förneka historien och försumma kulturen. Det uppenbara motivet har varit att bekämpa själva förutsättningen för en skåneländsk identitet.⁴⁵

Den i sammanhanget illustrativa historiska bildserien visar tydligt att även det skåneländska motståndet är ett centralt inslag i hemsidans historieskrivning. Under rubrikerna ”Mot svenska myndigheter” och ”Frihetskämparna” porträtteras grönkädda Robin Hood-liknade figurer

beväpnade med pilbåge,⁴⁶ vilket ger motståndet en romantisk karaktär. Samtidigt framträder bilden av den lille mannens heroiskt hopplösa kamp mot en resursmässigt övermäktig fiende. Även under rubriken ”Krigen” uppmärksammas den enskilde hjälten när det berättas att ”Göingehövdingen” Svend Povlsen med endast två kompanier försökte stoppa den svenska armén på 3000 man och att friskyttan Bengt Monsøn stred mot Gustav Horns styrkor och dog för sitt land.⁴⁷

Smith har diskuterat hur svunna framgångsrika hjältedåd lyfts fram för att ge inspiration till nya. Det är dock inte bara de lyckade företagen som kan ha en sådan effekt. I anknytning till den process som vanligtvis benämns Jugoslaviens sönderfall har många uppmärksammat förekomsten av en serbisk offermytologi. Myten berättar om Tsar Lazar, som på Trastfältet 1389 valde martyrdöden istället för att kapitulera inför den övermäktiga osmanska armén. Detta har utgjort kittet i en serbisk självbild där man betraktar det egna folket som historiens utsatta men ack så tappra förlorare.⁴⁸

Framlyftandet av kämpande men förlorande snapphanar kan därmed tolkas som ett försök att skapa heroiska och martyrisk förebilder. Samtidigt anknyter exemplet till Hobsbawms identifierande av den föreställda gemenskapens förmåga att avkräva sina medlemmar det yttersta offret.⁴⁹ Därmed konstrueras en berättelse där motståndet framställs som ett försvar för Skåneland, dess särart och rätten till en egen identitet. Att Skånska kriget 1675–1679 beskrivs som ett ”skåneländskt befrielsekrig” är ett tydligt exempel på tematiken.⁵⁰

Hemsidan framställer också motståndet som ett uttryck för, och inte bara ett försvar av, den skåneländska särarten. Det talas exempelvis om en urgammal skåneländsk frihethållning, samtidigt som krigsartikeln bär undertiteln *Ett frihetsälskande hörn av Europa*.⁵¹ Därmed framställs frihetslängtan som ett konstituerande drag i den skåneländska identiteten sedan urminnes tider. Att hela den turbulenta övergångsperioden tolkas i termer av identitet är en logisk följd av hemsidans primordiala perspektiv. Den statiska kraft som därmed tillskrivs den skåneländska identiteten blir det filter genom vilket historien tolkas. Detta syns särskilt i beskrivningen av den blodiga sammandrabbningen mellan bönder och militär i Klågerup 1811. Forskningens gängse tolkning är att bönderna revolterade mot orättvisa utskrivningar.⁵² På SSF:s hemsida berättas istället att det under hela perioden 1720–1811 skedde en rad resningar riktade mot den svenska militära närvaron i Skåneland och att dessa kulminerade med massakern av bondeuppbådet i Klågerup. Att händelsen tolkas som en del i kampen mot Sverige och försvaret av en skåneländsk

identitet understryks då den i bildserien illustreras av ett par män beväpnade med högafflar, och en mindre rödgul krona som utmanar en blågul dito.⁵³ I linje med den primordiala logiken framställs också den identitetsbaserade konflikten som alltjämnt pågående, framförallt i form av ett svenskt kulturellt förtryck. Det påpekas att de kulturföremål som plundrades under 1600-talet fortfarande förvaras på slott och museer i Stockholmstrakten, att effekterna av järnridån i Öresund alltjämt är kännbara och i hemsidans faktaruta understryks att Skånelands historia, språk och kultur inte vunnit något officiellt erkännande. I den historiska bildserien beskrivs ”Hjärntvätten” som inledd 1680 och ännu oavslutad.⁵⁴ Med ett explicit språkbruk understryks argumentationen ytterligare när den svenska historievetenskapen identifieras som aktivt deltagande i den förtryckande processen:

Den svenska officiella historietraditionen har alltid utövats som en ideologi i den svenska statens tjänst. Folket i Skåneland före år 1700 har därmed förvisats till en undermänniskotillvaro på historiens dynghö, eftersom det man fört fram varit och är ensidigt tendentiöst till ena partens förmån, det vill säga erövrarens.⁵⁵

I ovanstående ljus blir författandet av det skåneländska historiska dramat på SSF:s hemsida en motståndshandling riktad mot den kulturimperialistiska och historieförfalskande svenska staten – en väg mot skåneländsk pånyttfödelse. Att denna framställs som nära förestående råder det inga tvivel om. Nutiden i den historiska bildserien åskådliggörs av ett ungt par, med den rödgula flaggan fäst på vänster bröst, som med fast blick spanar mot en fjärran horisont, en ljusnande framtid. Att vägen dit går via ett kulturellt uppvaknade går också att utläsa. Perioden 1883-1960 illustreras av ett par i folkdräkt och den skåneländska flaggan vajandes i bakgrunden.⁵⁶ Därmed får den framväxande hembygdsrörelsens intresse för lokal kultur och det moderna lanserandet av en skånsk flagga exemplifiera nödvändiga steg mot en ny gyllene epok. Då hemsidans historiska drama så tydligt innehåller en historiskt förankrad enhet och gemenskap med en svunnen storhetstid och smärtsam nedgångsperiod, samt erbjuder vägledning och inspiration inför en pånyttfödelse framstår den tidiga parallellen till Anthony D. Smiths nationella mytologi som befogad.

Mycket av forskningen om historiebruk faller tillbaka på Bernard Eric Jensens användning av begreppet historiemedvetande. Centralt i Jensens tillämpning är den dubbelriktade påverkans effekt som karaktäriserar relationen mellan då, nu och sen: *dåtidstolkning* ↔ *nutidsförståelse* ↔

framtidsväntan. I förlängningen är därför människor både skapade och skapare av historia.⁵⁷

Med ett snävt urval och skarpt språkbruk formas dramat till ett dagspolitiskt verktyg. De många argumenten för varför Skåneland utgör en sammanhållen enhet leder exempelvis fram till att etablerandet av Skåneland som en europeisk region är en viktig framtida uppgift.⁵⁸ Än tydligare syns detta i SSF:s uttalade målsättning: ”Regionen Skåneland skall överleva som en kulturell enhet med ett eget regionalt styre i det framväxande ’Regionernas Europa’” och den egna historiska bakgrunden ”skall bli en del av regionens identitetsmässiga fundament”.⁵⁹ Historien bidrar således till en identitetsskapande process, som i sin tur utgör grunden för en politisk handling eller målsättning. Samtidigt framträder ett omvänt förhållande. Med regionalt självstyre som mål blir historien ett effektivare politiskt redskap om den innehåller en tid av autonomi under svenskt styre, som orättfärdigt och ensidigt upphävdes av föregångaren till den centralmakt som står i vägen för dagens strävanden. På så vis regisserar samtidens politiska överväganden det skåneländska historiska dramat. Att låta historien ”ideologiskt legitimera ett politiskt styre eller rationalisera en förd politik, konstruera eller uppfinna ett utarbetat historiskt meningssammanhang”, identifierar Klas-Göran Karlsson idealtypiskt som ett ideologiskt historiebruk.⁶⁰ Karlsson talar också om ett moraliskt bruk, vilket kännetecknas av ett återupptäckande av historia som glömts bort, ignorerats eller förtryckts. Processen ackompanjeras inte sällan av kritik mot vad brukarna uppfattar som en maktfullkomlig statsmakt, och dess del i att viss historia har fallit i glömska.⁶¹ I texten om namnet Skåneland diskuterar hemsidans upphovsmän den skånska historieskrivningen på följande vis: ”Under de senaste åren har intresset för ens egna rötter ökat. Det är därför fler och fler människor börjar att återupptäcka det ’gömda’ nästan ’glömda’ Skåneland.”⁶² Tillsammans med analysens övriga iakttagelser är det möjligt att här tala om ett överlappande ideologiskt och moraliskt användande av historien.

Då de historiskt fotade politiska argumenten förordar regionen som organisationsform, ligger termen regionalism nära till hands. Hemsidan pryds av SSF:s logo samt texten *Skåneland – Scania. En region i Europa*.⁶³ Dess faktaruta ger uttryck för relativ deprivation då statistik avsedd att påvisa Skånelands ekonomiska underordning i förhållande till Stockholm presenteras. Vidare beskrivs framväxten av den moderna nationalstaten som något onaturligt, samtidigt som principiell kritik riktas mot dess politiska organisationsform. Argumentation formar sig därmed till en arketypisk regionalistisk retorik.⁶⁴ Samtidigt finns några av nationalsta-

tens mest typiska regalier närvarande på SSF:s hemsida. Den skånska heraldiska gripen och rödgula flaggan tillägnas texter där de förankras historiskt samt avbildas. Vidare finns en text där skåneländska flaggdagar och bakgrunden till dessa presenteras.⁶⁵ I samtal med Eric Hobsbawm kan man konstatera att uppfinnandet av skåneländska traditioner i allra högsta grad är pågående.⁶⁶

Smith har i sin diskussion av den moderna nationalismens framväxt påpekat att konstruerandet av ett gemensamt förflutet var avsett att ge en känsla av samhörighet mellan massorna och eliten, för att på så vis tona ner potentiellt destabiliserande klassklyftor.⁶⁷ När det på hemsidan talas om ”ett helt folks tysta protest mot försvenskningsbesluten” och att ”skåneländska män, kvinnor och barn ur alla samhällsklasser valde en landsflyktig tillvaro [...] eftersom de av olika skäl tvingades på flykt ut ur sitt hemland av den svenska ockupationsmakten”,⁶⁸ ges historien en liknade funktion. I samma text konstateras dessutom att befolkningen i Skåneland förvisso är svenska medborgare, men av skåneländsk nationalitet. Att nationalismen står modell för argumentationen syns även i hemsidans faktaruta, där det påpekas att namnet Skåneland betecknar både ett folk och en nation.⁶⁹ Vidare uppmärksammas att SSF sedan 1993 företräder Skåneland i Unrepresented Nations and Peoples Organisation (UNPO), en organisation som kräver att medlemmarna utgör en nation eller ett folk.⁷⁰ UNPO-medlemskapet visar också på SSF:s ambition att genom ett externt erkännande vinna legitimitet åt den skåneländska enheten.⁷¹ Med stöd i Paasi kan man konstatera att på Stiftelsen Skånsk Framtids hemsida går vägen mot regionens institutionalisering via nationalismen.

Region Skånes informationsmaterial

Som konstaterats diskuterar många klassiska arbeten nationalismens framväxt i ljuset av en ny och modern organisering av det politiska rummet och ifrågasättandet av gamla världsbilder. I en remissversion av Region Skånes utvecklingsprogram uttrycks behovet av en folklig uppslutning kring den nya politiska och administrativa enheten: ”En dynamisk utveckling kräver att människors vilja, kraft, kreativitet och engagemang kan frigöras. En sådan miljö vill vi skapa i Skåne.”⁷² I någon bemärkelse står alltså regionens företrädare inför samma dilemma som nationalstatens gjorde, och fortfarande gör.⁷³

En genomgång av Region Skånes informationsmaterial visar att också lösningen på problemet har mycket gemensamt med nationalstatens tillvägagångssätt. Det rödgula flaggviftandet formligen slår mot läsaren

från de påkostade fyrfärgsbroshyrernas sidor och omslag. Hela omslaget till den slutgiltiga versionen av utvecklingsprogrammet *Skånsk livskraft* pryds av en skånsk flagga som fladdrar mot en klarblå himmel. I broschyren *En region växer fram* poserar regionstyrelsen med en lika rödgul fana. Även på förstasidan till tidningen *Region Skåne*, som gavs ut för att informera hushållen om den nya organisationen och det första regionvalet, återfinns flaggan. Med ett ansiktsmålat blont och blåögt barn tar sig det rödgula signalerandet här fotbollsnationalistiska uttrycksformer.⁷⁴ Framställningsformen är helt i linje med ett regionfullmäktigebeslut från 1999. Då antogs en framtagen heraldisk grip som Region Skånes vapen och det bestämdes att den skånska flaggan skall vara synlig i officiella sammanhang.⁷⁵ Det är således uppenbart att politikerna ansåg det viktigt att Region Skåne uppfann sina egna traditioner och symboler. Även motiven går att skönja. I fullmäktiges beslutsunderlag fastslås att ”den skånska identiteten understryks genom de numera etablerade skånska färgerna”.⁷⁶ Tjänstemän och politiker har i princip tävlat om att understryka förekomsten av en sådan. Moderaten och dåvarande ordföranden i regionstyrelsen Carl Sonessons självklara konstaterande är bara ett exempel: ”Vi har en stark skånsk identitet. Och vi måste hantera den skånska situationen själv – vi går i bräsch”.⁷⁷ Det tydligaste understrykandet av en speciell skånsk identitet återfinns dock i det första numret av *Region Skåne*. Med en vit siluett av Skånes karta och en rödgul flagga som botten kan följande läsas under rubriken ”Det skånska åt skåningarna”:

Kanske kan man säga att Skåne äntligen blivit, eller tillåtits bli, vad det alltid har varit, en region. Geografiskt är Skåne en väl avgränsad kvadrat. [...] Hav i söder, öster och väst. Skog i norr. [...] Historiskt är Skåne ett danskt landskap som blivit en del av Sverige. Men aldrig riktigt svenskt. Det finns en skånsk identitet. Skåne ser inte ut som andra svenska landskap. Lite plattare, lite bördigare, lite vackrare om man så vill. Skåningar låter inte som andra svenskar. [...] Det ursprungliga, urnordiska namnet var Skathinnawjo. [...] Den farliga halvön. Så uppfattas måhända åter Skåne av resten av Sverige.⁷⁸

Som synes finns den historiska dimensionen även närvarande i informationsmaterialets mer begränsade format. Den slutgiltiga versionen av Region Skånes utvecklingsprogram inleds exempelvis med en historisk exposé som sträcker sig från inlandsisens tillbakadragande fram till våra dagar. Det konstateras att Skåne, som en framstående del av Danmark med egen lagstiftning, officiellt betraktades som ett land under medeltiden. Givetvis berättas också att området övergick till Sverige 1658 innan

det fastslås att Skåne genom historien fått en tydlig egen identitet.⁷⁹

I broschyren *Skåne. Region i utveckling* framträder en liknande, men mer utförlig, historieskrivning. Publikation är särskilt intressant då sambandet mellan då, nu och sen uttrycks explicit: "Den här broschyren handlar om Skåne ur ett historiskt, nutids- och framtidsperspektiv."⁸⁰ Den nationella mytologins huvudingredienser är närvarande i texten där Ales stenar utgör bakgrundsbild. Den djupa historiska förankringen framträder när det inledningsvis berättas att de första människorna kom till Skåne för 14 000 år sedan och att området är oerhört rikt på fornfynd. Den svunna storhetstiden synliggörs genom uppmärksammandet av Lunds särställning inom den skandinaviska kristenheten och det stora antalet medeltida kyrkor. Genom beskrivandet av ett härjat utsatt gränsland och en brutal och krigisk övergångstid får berättelsen sin nedgångsperiod. Övergångsperioden framställs i termer av medveten försvenskning, skånskt motstånd och svensk repression. Det berättas om revolterande drängar, om svensk skolundervisning och förbud mot det danska språket och att den sista snapphaneavrättningen ägde rum 1683. Avslutningsvis konstateras att danskarna förvisso fick föga lokalt stöd i sitt återerövringsförsök 1709, men att den skånska kulturen och identiteten än idag skiljer sig från den svenska.⁸¹

Region Skånes bild av den skånska historien uppvisar delvis andra och starkare nyanser än den som presenteras på SSF:s hemsida, språkbruket är mer nedtonat och sagokungar lämnas därhän. Likväl vittnar ramberättelsen och framställningen av en djupt förankrad identitet om att betydande delar av SSF:s argumentation har flyttat in i det etablerade politiska sammanhang Region Skåne utgör. Inte minst signaleras särartens hållfasta, nästintill statiska, karaktär, även om det på ett par ställen i det aktuella materialet understryks att den starka identiteten främst är ett verktyg för att marknadsföra och locka investeringar till regionen.⁸² Samtidigt framträder även en annan bild av identitetens styrka. Kristdemokraten Rolf Tufvesson låter exempelvis förstå att en skånsk identitet inte bara handlar om att attrahera näringslivet: "Om regionförsöket leder till att Skåne stärks identitetsmässigt kommer det också att ske en betydande förskjutning av den politiska och kulturella tyngdpunkten från den centrala till den regionala nivån".⁸³ Föreställningen om en skånsk särart blir därmed ett potentiellt vapen i kampen för utökade regionala politiska befogenheter. Samtidigt används bilden av en historiskt förankrad närhet till Danmark och distans till Sverige som argument för dagens regionala självstyre.⁸⁴

Ingressen till den avslutande texten i broschyren *Skåne. Region i ut-*

veckling visar på förekomsten av ett tydligt ideologiskt historiebruk: ”Den 1 januari 1997 slogs de två länen i Skåne samman till ett, gränsen som delat Skåne sedan 1719 försvann och länet bildar nu en geografiskt tydlig enhet.”⁸⁵ Därmed knyts det historiska dramat ihop med en tydlig slutsats. Endast genom att återupprätta den naturliga enhet och det självstyre som berövades Skåne genom övergången till Sverige kan glansen från den avlägsna storhetstiden på nytt träda fram. Föreställningen om en historiskt förankrad kulturell särart värderas högt av Region Skåne. Exempelvis poängteras att miljöarbete och landskapsvård måste utformas så att de regionala särdragen inte slätas ut. Extra viktig för identiteten sägs den skånska arkitekturen vara, då denna inte påverkats märkbart av övergången till Sverige.⁸⁶ Dessutom uttrycker Carl Sonesson visionen att Region Skåne skall kunna ta initiativ till läromedel och undervisning som ger utrymme åt den skånska kulturen och historien.⁸⁷ Region Skåne ser sig dock inte som ensam ansvarig för bevarandet och signalerandet av den skånska identiteten och särarten. I utvecklingsprogrammet *Skånsk livskraft* diskuteras hur organisationen skall göras mer tillgänglig för invånarna och hur deltagandet kan ökas:

Med strategin ’Håll samman Skåne’ ska fler vara med och utveckla och få tillgång till allt som Skåne har att erbjuda men också ta ansvar för de värden i Skåne vi vill försvara och bevara för kommande generationer. Det gäller rikedomar som finns i den skånska naturen, det gäller omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle, men också i vår kultur, historia och värdegemenskap – vår skånska identitet.⁸⁸

Således uppmanas brukarna av den regionala servicen och medlemmarna i den nya politiska enheten att, i enlighet med nationalismens krav på lojalitet och engagemang, bidra till och inträda i en föreställd historisk och kulturell skånsk gemenskap.

Region Skåne som fenomen är ett tveklöst uttryck för regionalism. Förvisso är det frågan om en tidsbegränsad och formellt statligt beslutad försöksverksamhet. Som framkommit hyser dock organisationens företrädare förhoppningar inte bara om ett fortsatt, utan utökat självstyre. Vidare rymmer broschyrerna den för regionalismen typiska kritiken mot nationalstatens oförmåga att skapa välbästand och demokrati.⁸⁹ Med bland annat en regionalt beslutande församling kan man hävda att regionen har institutionaliserats. Inte desto mindre utgör Region Skånes informationsmaterial ytterligare ett exempel på hur den skånska regionalismen sluter oheligt förbund med nationalismen.

Avslutande diskussion

Att historien har en central roll i dagens skånska regionalism är ovedersägligt. Själva förekomsten av det analyserade materialet vittnar om detta. Genom framlyftandet av för- och äldrehistorisk tid tecknas bilden av en i det förflutna förankrad enhet och gemenskap. Genom att ge stort utrymme åt Skånes övergång från Danmark till Sverige fogas militära övergrepp och kulturellt förtryck till bilden av landskapets historia. Dessa byggstenar utgör grunden i cyberrymdens och fyrfärgsbroschyrernas historiska drama om ursprung, uppgång, brutal nedgång och pånyttfödelse, där det hopplöst heroiska motståndet fungerar som publikdragande huvudingrediens. Då det marknadsförs som ett uruppförande – något hittills oberättat och förtiget – går det att tala om ett återupptäckande och moraliskt historiebruk. Samtidigt kan man tala om ett ideologiskt dito. Det förflutna får en identitetsskapande funktion genom frambringandet av en djupt historiskt förankrad statisk skånsk särart och sammanlänkandet av områdets förhistoriska befolkning och dagens dito. Kittet förstärks genom att Sverige återkommande framställs som *den andre*, antingen i skepnad av bestialisk soldathord eller historieförfälskande statsmakt.

Historien används också som argument för regionalt självstyre, exempelvis genom att gemenskapen med Danmark eller Skånes svunna storhetstid betonas. Den realpolitiska funktionen påverkar även det historiska urvalet. De brutala sidorna hos den svenska tidigmoderna staten understryks, men tonas ner hos den danska. Sökarljuset riktas mot det förflutna som med anakronistisk välvilja kan tolkas i termer av skånsk självständighet. Urvalsförfarandet åskådliggör det dubbelriktade processuella förhållande som länkar samman dåtid, nutid och framtid.

Jag har argumenterat för det fruktbara i att betrakta nationalismens segertåg kring det förra sekelskiftet som föranlett av en ny politisk, social och kulturell kontext. Det ligger därför nära till hands att avläsa dagens regionala renässans som svaret på en allt annat än stabil och tydlig senmodern samtid. Om tolkningen är riktig kan man dra slutsatsen att utmaningen är ny, medan reaktionen grundar sig på väl beprövade knep. Förhållningssättet till historien och utformandet av en sammanhållande berättelse är förvillande likt nationalismens. Intrycket förstärks av en uppsjö rödgula symboler och traditioner. Den skånska regionalismen prälar med lånta fjädrar.

*

Humanistisk forskning kan och bör aldrig vara en strikt observerande syssla. Att problematisera hur gemenskaper konstrueras är ett sätt att

rikta ljuset mot och skapa medvetenhet om de exkluderande mekanismer som gör daglig exercis.

I en av Region Skånes tidningar hävdas att Skåne i någon mån uppfattas som ”den farliga halvön” av sin omgivning. Om det är på ovan beskrivna sätt enheten har för avsikt att skapa sitt sammanhållande kitt är epitetet inte oförtjänt. Min avoghet inför den skånska regionalismens retorik är inte ett ställningstagande för nationalismen. Det är de gemensamma dragen som avskräcker. Att man finner näring i nationalismen är inte förvånande. Det är ett projekt vars mobiliserande förmåga och världsomspännande segertåg saknar modernt motstycke. Det är en kraft som i avkolonialiseringens skepnad har verkat frigörande. Men som Frantz Fanon har påpekat rör det sig om en kraft som aldrig kan erbjuda mer än delsegrar.⁹⁰ För nationalismens är även den kraft som sänt miljoner människor till en säker död på slagfälten. Det är den kraft som reser förödande murar och legitimerar exkluderandet av *de andra* som ändå lyckas passera.

Nationalismens tydligt satta avtryck i den skånska regionala historieskrivningen kan också få begreppsliga konsekvenser. Man måste fråga sig om de åtskilda begreppen nationalism och regionalism utgör den mest fruktbara grunden för det fortsatta arbetet med dylika problemformuleringar. Jag finner det därför intressant att lansera begreppet *regionationalism*, vilket i sin högst tentativa form ska förstås som: Konstruerandet av en föreställd enhet och gemenskap genom ett politiskt användande av historien, avsett att resa argument för regionalt självstyre inom ramen för, och på bekostnad av, en existerande nationalstat.

Noter

- 1 George Orwell, *Nineteen Eighty-Four*, London 1989, s. 260.
- 2 Artikeln utgör en omarbetning av: Fredrik Persson, ”Den farliga halvön – Ett forsknings-PM och en pilotstudie i anknytning till dagens skånska regionalism”, opublicerad magisteruppsats, Historiska institutionen, Lunds universitet 2002. Med hänvisning till det begränsade formatet har diskussion av teori och forskningsläge kraftigt kortats ned. Studien kommer att ingå i mitt nyss påbörjade avhandlingsarbete rörande liknande frågor från 1866 till idag, högst troligt presenterad i ett annat teoretiskt ljus.
- 3 Se t.ex. Eric Hobsbawm, *Nationer och nationalism*, Stockholm 1998; Ulf Zander, ”Historia och identitetsbildning”, i Christer Karlegård & Klas-Göran Karlsson (red.), *Historiedidaktik*, Lund 1997.
- 4 För en övergripande diskussion av fenomenet se: Michael Keating, *The New Regionalism in Western Europe*, Cheltenham 1998.
- 5 För en översiktlig diskussion kring dessa begrepp och ett par intressanta tillämp-

- ningar se: Bernard Eric Jensen, "Historiemedvetande – begreppsanalys, samhällsteori, didaktik", i Christer Karlegård & Klas-Göran Karlsson (red.), *Historiedidaktik*, Lund 1997; Peter Aronsson, "Historiekultur, politik och historievetenskap i Norden", *Historisk tidskrift* 2002:2; Åsa Linderborg, *Socialdemokraterna skriver historia. Historieskrivning som ideologisk maktresurs 1892–2000*, Stockholm 2001; Carsten Tage Nielsen, *Historie til afjenkaffén. En historiekulturel analyse af tv-nyhedsformidlingen som historieproducerende diskurs*, Roskilde 1996.
- 6 Klas-Göran Karlsson, *Historia som vapen. Historiebruk och Sovjetunionens upplösning 1985–1995*, Stockholm 1999, s. 22, 57–61.
  - 7 Att regionalism är något mer civiliserat än nationalism, och bättre borgar för inflytande, välbästand och säkerhet hävdas av både politiska förespråkare och forskare i ämnet. Anna Wieslander, "Myten om regionernas Europa", i Markus Idvall & Anders Salomonsson (red.), *Att skapa en region – om identitet och territorium*, Stockholm 1996, s. 135–145.
  - 8 Anthony D. Smith, *The Ethnic Origins of Nations*, Oxford 1986, s 7–13; Ernest Gellner, "Nationalism and High Cultures", i John Hutchinson & Anthony D. Smith (eds), *Nationalism*, Oxford 1994, s. 63.
  - 9 Benedict Anderson, *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, London 1991, s 197–203; Eric Hobsbawm, "The Nation as Invented Tradition", i John Hutchinson & Anthony D. Smith (eds), *Nationalism*, Oxford 1994, s. 77–82; Eric Hobsbawm 1998, s. 106–121.
  - 10 Anthony D. Smith, s. 148, 169–200.
  - 11 Niccoló Machiavelli, *Fursten*, Stockholm 1958, s. 120–121.
  - 12 Fredrik Barth, "Introduction", i densamme (ed.), *Ethnic Groups and Boundaries. The Social Organization of Culture Difference*, Oslo 1969; Edward W. Said, *Orientalism*, Stockholm 2000.
  - 13 Markus Idvall & Anders Salomonsson, "Inledning", i desamma (red.), *Att skapa en region – om identiteter och territorium*, Stockholm 1996, s. 10–11.
  - 14 Anssi Paasi, *The Institutionalization of Regions. Theory and Comparative Case Studies*, Joensuu 1986, s. 8–24, 35–40; densamme, "Regions as Social and Cultural Constructs: Reflections on Recent Geographical Debates", i Markus Idvall & Anders Salomonsson (red.), *Att skapa en region – om identiteter och territorium*, Stockholm 1996, s. 97–101.
  - 15 För en mer ingående diskussion av Skånelandsrörelsen, se Fredrik Persson 2002, s. 24–25; Fredrik Persson, "Från hembygdsromantik till regionalt självstyre", Lund 2004 (opublicerad seminarieuppsats), s. 6–13.
  - 16 Fredrik Nilsson, "Insiders and Outsiders", i Per Olof Berg, Anders Linde-Laursen & Orvar Löfgren (eds), *Invoking a Transnational Metropolis. The Making of the Öresund Region*, Lund 2000, s. 194–197.
  - 17 <http://www.scania.org/main.html> 2002-07-23.
  - 18 <http://www.scania.org/skaniae/1030summ.htm> 2002-06-19.
  - 19 <http://www.scania.org/skaniae/1030hist.htm> 2002-06-19; <http://www.scania.org/poster/index/html> 2002-06-24.

- 20 <http://www.scania.org/skaniae/1030name.htm> 2002-06-19.
- 21 <http://www.scania.org/photos/01maps.htm> 2002-06-24.
- 22 Benedict Anderson, s. 163–164, 170–178.
- 23 <http://www.scania.org/skaniae/1030hist.htm> 2002-06-19. För tidiga kritiska granskningar av dylika uppgifter, se Lauritz Weibull, "Rollo och Gänge-Rolf", *Historisk tidskrift för Skåneland* 1910–13 och densamme, *Kritiska undersökningar i Nordens historia omkring år 1000*, Lund 1911. Som bl. a. Smith har diskuterat behöver en tveksam historisk autenticitet likväl inte ha någon negativ effekt på den mobiliserande effekten; Anthony D. Smith, s. 191–192, 200.
- 24 <http://www.scania.org/skaniae/1030name/htm> 2002-06-19; <http://www.scania.org/skaniae/1030lang/htm> 2002-06-19.
- 25 <http://www.scania.org/poster/index.html> 2002-06-24.
- 26 <http://www.scania.org/photos/02land.htm> 2002-06-24; <http://www.scania.org/photos/03relic.htm> 2002-06-24.
- 27 Anthony D. Smith, s 183–189; Benedict Anderson, s 178–185.
- 28 <http://www.scania.org/skaniae/1030name.htm> 2002-06-19.
- 29 <http://www.scania.org/poster/index.html> 2002-06-24.
- 30 <http://www.scania.org/skaniae/1030fact.htm> 2002-06-19.
- 31 <http://www.scania.org/poster/index/html> 2002-06-24.
- 32 <http://www.scania.org/skaniae/1030wars.htm> 2002-06-24.
- 33 <http://www.scania.org/skaniae/1030wars.htm> 2002-06-24 (The troops invaded Scania from the south through Denmark. Scania became occupied in February of that year.)
- 34 För en fruktbar diskussion om Kalmarunionens upplösning som problematiserar den nationalistiska tolkningsramen, se Harald Gustafsson, *Gamla riken, nya stater. Statsbildning, politisk kultur och identiteter under Kalmarunionens upplösningsskede 1512–1541*, Stockholm 2000. För huvuddragen i händelseutvecklingen fram till Roskildefreden 1658, se Göran Behre, Lars Olof-Larsson & Eva Österberg, *Sveriges historia 1521–1809*, Stockholm 1985, s. 110–113.
- 35 Exempelvis påtalas de språkliga, kulturella, juridiska och administrativa banden mellan Skåneland och Danmark i ingressen till texten rörande krig i området. <http://www.scania.org/skaniae/1030wars.htm> 2002-06-24.
- 36 <http://www.scania.org/poster/index.html> 2002-06-24.
- 37 <http://www.scania.org/skaniae/1030wars.htm> 2002-06-24.
- 38 <http://www.scania.org/ssf/history/1022namn.htm> 2002-06-24.
- 39 <http://www.scania.org/ssf/history/1022namn.htm> 2002-06-24.
- 40 <http://www.scania.org/ssf/history/0804best.htm> 2002-06-24.
- 41 <http://www.scania.org/skaniae/1030name.htm> 2002-06-19. Hemsidan anger det felaktiga årtalet 1664.
- 42 <http://www.scania.org/skaniae/1030lang.htm> 2002-06-19; <http://www.scania.org/skaniae/1030stor.htm> 2002-06-24.
- 43 <http://www.scania.org/ssf/history/1022namn.htm> 2002-06-24.
- 44 <http://www.scania.org/poster/index.html> 2002-06-24.

- 45 <http://www.scania.org/skaniae/1030name.htm> 2002-06-19. (The Swedish central power has since the invasion attempted to split up entity by demolishing the language, denying the history and neglecting the culture. The obvious motive has been to eradicate the very basis for a Scanian identity.)
- 46 <http://www.scania.org/poster/index.html> 2002-06-24.
- 47 <http://www.scania.org/skaniae/1030wars.htm> 2002-06-24.
- 48 Anthony D. Smith, s. 191–200; Tim Judah, *The Serbs. History, Myth and the Destruction of Yugoslavia*, New Haven 1997.
- 49 Eric Hobsbawm 1998, s. 116–121.
- 50 <http://www.scania.org/ssf/history/1022/namn.htm> 2002-06-24. Tolkningen återkommer i krigsartikeln där striderna 1658–1700 i princip framställs som en skåneländsk-svensk angelägenhet och inte som krig mellan två maktstater. <http://www.scania.org/skaniae/1030wars.htm> 2002-06-24.
- 51 <http://www.scania.org/ssf/history/1022namn.htm> 2002-06-24; <http://www.scania.org/skaniae/1030wars.htm> 2002-06-24.
- 52 Sten Carlsson & Jerker Rosén, *Svensk historia 2*, Stockholm 1980, fjärde upplagan, s 263–264; Magnus Olofsson, ”’Nu äro vi alla lika gode’. Förstärkningsmanskapet, godsväsendet och 1811 års revolt i Malmöhus län”, opublicerad magisteruppsats, Historiska institutionen, Lunds universitet 2003.
- 53 <http://www.scania.org/skaniae/1030wars.htm> 2002-06-24; <http://www.scania.org/poster/index.html> 2002-06-24.
- 54 <http://www.scania.org/skaniae/1030summ.htm> 2002-06-19; <http://www.scania.org/skaniae/1030stor/htm> 2002-06-24; <http://www.scania.org/skaniae/1030name.htm> 2002-06-19; <http://www.scania.org/skaniae/1030fact.htm> 2002-06-19; <http://www.scania.org/poster/index.html> 2002-06-24.
- 55 <http://www.scania.org/ssf/history/1022namn.htm> 2002-06-24.
- 56 <http://www.scania.org/poster/index.html> 2002-06-24.
- 57 Bernard Eric Jensen, s. 59–61.
- 58 <http://www.scania.org/ssf/history/1022namn.htm> 2002-06-24.
- 59 <http://www.scania.org/ssf/1013ssf.htm> 2002-06-24.
- 60 Klas-Göran Karlsson, s. 57–61.
- 61 Klas-Göran Karlsson, s. 57–61. Det har formulerats relevant kritik mot Karlssons brukstypologi och dess utgångspunkter som jag i stora drag delar: Ulrika Holgersson & Cecilia Persson, ”Historieförmedling mellan solidaritet och autonomi. Kritiska synpunkter på några historiedidaktiska frågor”, *Historisk tidskrift* 2002:2, s. 325–328 och Erik Axelsson, ”Historia i bruk och medvetande. En kritisk diskussion av två historiografiska begrepp”, i Samuel Edquist, Jörgen Gustafsson, Stefan Johansson & Åsa Linderborg (red.), *En helt annan historia. Tolv historiografiska uppsatser*, Uppsala 2004; Fredrik Persson 2002, s. 10–11. Likväl finner jag den vara ett i sammanhanget fruktbart analysredskap.
- 62 <http://www.scania.org/skaniae/1030name.htm> 2002-16-19. (During the later years, the interest for ones own roots has increased. That is why more and more people start to discover the ”hidden” almost ”forgotten” Skåneland.)

- 63 Se exempelvis: <http://www.scania.org/skaniae/1030wars.htm> 2002-06-24.
- 64 <http://www.scania.org/skaniae/1030fact.htm> 2002-06-19; <http://www.scania.org/ssf/history/1022namn.htm> 2002-06-24; Anna Wieslander, s. 135–145.
- 65 <http://www.scania.org/skaniae/1030pant.htm> 2002-06-19; <http://www.scania.org/skaniae/1030flag.htm> 2002-06-19; <http://www.scania.org/skaniae/1030days.htm> 2002-06-19.
- 66 Eric Hobsbawm 1994, s. 78–82.
- 67 Anthony D. Smith, s. 169–173.
- 68 <http://www.scania.org/ssf/history/1022namn.htm> 2002-06-24.
- 69 <http://www.scania.org/skaiae/1030-fact.htm> 2002-06-19. Faktarutan i sig kan betraktas som en av nationalstatens nyare karakteristika då den, i princip, alltid återfinns i presentationer av erkända stater. Inslagen av nationalism i den skånska regionalismen har även kort noterats av Kjell Hansen i ”Retoriska alternativ. En analys av bruket av historieskrivning och kulturhistoria i formerandet av alternativa politiska offentligheter”, *Historisk tidskrift för Finland* 2001:4, s. 512–515 och av Ulf Zander i ”Hur stort är fäderneslandet? Skånsk historia och dansk-svenska gränser från sekelskifte till sekelslut”, *Ale* 1999:3, s. 27–28.
- 70 <http://www.scania.org/ssf/1013ssf.htm> 2002-06-24; <http://www.scania.org/ssf/1013stad.htm> 2002-06-24; <http://www.scania.org/skaniae/1030terr.htm> 2002-06-24; <http://www.unpo.org/member/> 2002-07-23. Genom UNPO-medlemskapet likställs implicit situationen i Skåne med den som råder i andra medlemsområden som Östtimor, Tibet och Kurdistan.
- 71 Detta är också synligt i det minst sagt stolta annonserandet av att SSF har träffat representanter för Europarådet. <http://www.scania.org/council/index.html> 2002-08-25.
- 72 *Skånsk livskraft* 1998 (remissversion), s. 5.
- 73 Att nationalstaten ständigt måste återskapa berättelsen om sig själv framkommer i Michael Billig, *Banal Nationalism*, London 1995.
- 74 *Skånsk livskraft*, 1999; *En region växer fram*, 2000; *Region Skåne* 1998:1.
- 75 Regionfullmäktige protokoll 1999-02-09 § 15 Heraldiskt vapen för Skåne, s. 11–13.
- 76 Skånes läns landstings Landstingsstyrelsen/Regionstyrelsen protokollutdrag 1999-01-21 § 16 Heraldiskt vapen för Skåne, bilaga 1, s. 2.
- 77 *Vad är det som pågår?*, (tryckår saknas), s. 2. Se även s. 13, 21; *Region Skåne* 1998:1, s. 5.
- 78 *Region Skåne* 1998:1, s. 3. Citatet rymmer också idén om naturliga gränser som ofta har ackompanjerat nationella projekt. Peter Sahlins, *Boundaries. The Making of France and Spain in the Pyrenees*, Berkley 1989, s. 186–192.
- 79 *Skånsk livskraft* 1999, s. 7.
- 80 *Skåne. Region i utveckling* 2001, s. 3.
- 81 *Skåne. Region i utveckling*, s. 6-7.
- 82 *Skånsk livskraft* 1998, s. 8; *Skånsk livskraft* 1999, s. 13; *Information about Region Skåne* 2000, s. 2. Ulf Zander har öppnat för ett kompletterande av Karlssons modell

med ett *kommersiellt* historiebruk, se Ulf Zander, *Fornstora dagar, moderna tider. Bruk av och debatter om svensk historia från sekelskifte till sekelskifte*, Lund 2001, s. 57. Möjligen passar ovanstående exempel in i denna kategori.

83 *Vad är det som pågår?*, s. 21.

84 *Vad är det som pågår?*, s. 13; Extra tydlig blir den historiska argumentationen när Skåne idag beskrivs som en avlägsen *provins* långt från Stockholm, men nära Köpenhamn och Europa. *Skåne. Region i utveckling*, s. 4, 6–7, 13.

85 *Skåne. Region i utveckling*, s. 22.

86 *Skånsk livskraft* 1998, s. 15; *Skånsk livskraft* 1999, s. 10; *Skåne. Region i utveckling*, s. 9.

87 *Region Skåne* 1998:1, s. 5. Detta anknyter till ett antal fullmäktige- och riksdagsmotioner som rest krav på en historieundervisning som inte förtiger och förfalskar exempelvis övergångstiden. Ulf Zander 1993, s. 27–28. Således kan Sonessons vision i förlängningen betraktas som uttryck för ett moraliskt historiebruk.

88 *Skånsk livskraft* 1999, s. 15.

89 *Vad är det som pågår?*, s. 14, 21.

90 Frantz Fanon, *Jordens fördömda*, Stockholm 1969.